

nieuwsbrief

Nummer 10 | oktober 2014

U kunt zich vanaf heden [via deze link](#) per e-mail abonneren op de nieuwsbrief van de CGR

Wetenschappelijke prijzen

Wetenschapsprijzen zijn een stimulans voor onderzoek en de toepassing daarvan in de patiëntenzorg. In de praktijk worden prijzen door farmaceutische bedrijven geïnitieerd of ondersteund. Het betreft bijvoorbeeld een prijs voor de beste voordracht of de beste poster tijdens een wetenschappelijk congres. De prijs kan een financiële bijdrage voor onderzoek betreffen of een geldbedrag of cadeau voor de winnaar zelf. In deze nieuwsbrief wordt uitgelegd hoe de betrokkenheid van farmaceutische bedrijven bij wetenschappelijke prijzen zich verhoudt tot de regels rond gunstbetoon. Dit toetsingskader is afgestemd met de IGZ.

Juridisch kader

Wetenschappelijke prijzen bestaan uit het toekennen van geld of op geld waardeerbare goederen. Indien de prijs (mede) mogelijk wordt gemaakt door een farmaceutisch bedrijf (hierna: vergunninghouder), kan sprake zijn van gunstbetoon. Dat is in het geval van een kennelijk doel tot het bevorderen van het voorschrijven, ter hand stellen of gebruiken van een geneesmiddel (zie artikel 3.1 onder i van de Gedragscode, hierna: 'kennelijk verkoopbevorderend doel').

In deze nieuwsbrief wordt toegelicht hoe de bijdrage van een of meer vergunninghouders aan een wetenschappelijke prijs zich verhoudt tot het verbod op gunstbetoon. Daarbij kunnen de volgende stappen worden onderscheiden:

- Stap 1: Is er sprake van een kennelijk verkoopbevorderend doel? Zo niet, dan is ondersteuning van de prijs toegestaan.
- Stap 2: Indien wel sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel, is er dan sprake van een uitzondering op het verbod op gunstbetoon?

Stap 1 Wel of geen verkoopbevorderend doel

Artikel 6.1.2 van de Gedragscode bepaalt dat van geval tot geval moet worden beoordeeld of sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel. Daarbij spelen de volgende factoren rol:

- de hoedanigheid van de begunstigde (wie is de doelgroep die voor de prijs in aanmerking komt); en
- het onderwerp van de financiële relatie (cq de prijs); en
- de verhouding tussen omvang en doel van de prijs.

Hieronder volgt een aantal handvatten voor de nadere invulling van deze factoren.

a. hoedanigheid van de begunstigde (doelgroep)

Naar mate de doelgroep die voor de wetenschappelijke prijs in aanmerking komt meer invloed heeft op het proces van voorschrijven, ter hand stellen of gebruiken van geneesmiddelen, hoe eerder moet worden aangenomen dat de bijdrage van de vergunninghouder aan de prijs, een kennelijk verkoopbevorderend doel heeft.

Dat betekent dat bij een bijdrage van een vergunninghouder aan een prijs gericht op beroepsbeoefenaren eerder een verkoopbevorderend doel wordt aangenomen dan bij een prijs, gericht op personen die niet zijn betrokken bij het proces van voorschrijven, ter hand stellen of gebruiken van geneesmiddelen.

Hierbij is nog van belang of de (beoogde) prijswinnaar een collectief van (niet-)beroepsbeoefenaren of een individu betreft. Bij een prijs aan een collectief zal minder snel sprake zijn van directe verkoopbevordering dan aan een individu die invloed heeft op het proces van voorschrijven, ter hand stellen of gebruiken van geneesmiddelen.

Het sponsoren van een prijs aan een collectief kan worden beoordeeld onder de regels inzake sponsoring (paragraaf 6.5 van de Gedragscode).

[>> lees verder](#)

b. onderwerp van de prijs

Het onderwerp van de prijs is van groot belang om het kennelijke verkoopbevorderende doel vast te stellen. Bij een prijs in de vorm van prijsvraag, prijswedstrijd of quiz kan het kennelijke verkoopbevorderende doel worden aangenomen, ook al betreft het een wetenschappelijke onderwerp. Ook indien met de prijs (in)direct reclame wordt gemaakt voor recept-geneesmiddelen, kan het kennelijk verkoopbevorderend doel daarvan worden aangenomen.

De Gedragscode staat niet in de weg aan het sponsoren van een prijs van bijvoorbeeld een wetenschappelijke vereniging die ziet op een daadwerkelijke (in)directe verbetering van de zorg aan patiënten of op de bevordering van de medische wetenschap. Daarbij dient wel de objectiviteit en onafhankelijkheid van de prijs voldoende te zijn gewaarborgd.

Voor de objectiviteit van de prijs moet in de eerste plaats worden gekeken naar inhoud van de prestatie die de prijsdeelnemers moeten leveren. Deze dient zorgverbeterend of medisch-wetenschappelijk te zijn en te worden beoordeeld door een deskundige jury. De prestatie kan bijvoorbeeld bestaan uit een wetenschappelijke voordracht of een posterpresentatie. Van beroepsbeoefenaren mag qua inhoud van de prestatie meer worden verwacht dan van niet-beroepsbeoefenaren die zich buiten de zorgverlening begeven. Verder mogen van de prijsdeelnemers geen andere prestaties worden verlangd, dan de prestatie voor het meedingen naar de prijs.

In de tweede plaats dient de onafhankelijkheid van de prijs te worden geborgd door de winnaar te laten selecteren door een van de vergunninghouder onafhankelijke jury. Daarvan kan worden uitgegaan als de prijs wordt uitgereikt door (en uit naam van) een derde partij (bijvoorbeeld een wetenschappelijke vereniging), die onafhankelijk van de vergunninghouder op basis van het oordeel van een deskundige jury de winnaar selecteert. De onafhankelijkheid kan ook worden geborgd door het ontbreken van een koppeling (ook indirect) tussen de prijs en de bedrijfsnaam van de vergunninghouder of als tenminste drie bedrijfsnamen aan de prijs zijn verbonden.

Uit het oogpunt van transparantie is het wenselijk dat de bedrijfsnaam van de vergunninghouder bij de aankondiging en uitreiking wordt gecommuniceerd, tenzij het uit hoofde van de onafhankelijkheid wenselijk is dat de bedrijfsnaam niet (in)direct aan de prijs wordt gekoppeld.

c. verhouding omvang en onderwerp van de prijs

Indien de omvang van de op geld waardeerbare prijs (de vergoeding) niet in redelijke verhouding staat tot het doel van de prijs, kan – onafhankelijk van het onderwerp van de prijs – een kennelijk verkoopbevorderend doel worden aangenomen. De vergoeding dient dus redelijk te zijn in relatie tot het onderwerp. Om de redelijkheid vast te stellen, kan worden aangesloten bij de normtarieven voor dienstverlening van de betrokken beroepsbeoefenaren.

De redelijkheid van de vergoeding hangt ook samen met de bestemming die daaraan is gegeven. Indien het prijzengeld bijvoorbeeld een bijdrage aan een ziekenhuis betreft voor nader onderzoek naar een bepaalde ziekte of aandoening, dan kan een relatief hoog bedrag redelijk worden geacht. De regels inzake sponsoring (paragraaf 6.5 van de Gedragscode) zijn hier leidend.

Indien de prijs wordt uitgereikt in de vorm van een geschenk, dan dient te worden voorkomen dat dit geschenk een promotioneel karakter heeft.

Stap 2 Uitzondering op gunstbetoon

Indien op basis van het voorgaande moet worden geconcludeerd dat wel sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel, dan is sprake van gunstbetoon. Gunstbetoon is verboden, tenzij sprake is van een van de uitzonderingen van de Gedragscode en de Geneesmiddelenwet (artikel 94 onder a tot en met d).

De bijdrage van een vergunninghouder aan een wetenschappelijke prijs kan worden gekwalificeerd als geschenk. De prijs mag worden verstrekt aan beroepsbeoefenaren, indien het een geschenk betreft dat:

- relevant is voor de beroepsuitoefening (c.q. materialen met een informatief of educatief karakter of producten die in de medisch praktijk kunnen worden toegepast);
- van geringe waarde is (€ 50 per keer, max. €150 per jaar).

Indien sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel, is de bijdrage van een vergunninghouder aan een prijs voor niet-beroepsbeoefenaren niet toegestaan.

Casuïstiek

Advies A06.007

Een vergunninghouder sponsorde een wetenschappelijke vereniging van beroepsbeoefenaren door € 5.000 ter beschikking te stellen voor de uitreiking van een prijs. De prijs werd door een jury toegekend aan beroepsbeoefenaren die een substantiële bijdrage hebben geleverd aan de kwaliteit van de geneeskundige zorg. De vergunninghouder had bedongen dat de bedrijfsnaam van de vergunninghouder aan de prijs werd verbonden.

De Codecommissie leidde uit de toenmalige gedragsregels af dat de bepalingen omtrent gunstbetoon niet van toepassing zijn, indien geen sprake was van onwenselijke beïnvloeding van het rationeel voorschrijf- en aflevergedrag. De Codecommissie stelde vervolgens een aantal randvoorwaarden waaraan prijzen moesten voldoen om niet als onwenselijke beïnvloeding te kwalificeren:

- De sponsoring van de prijs mag uitsluitend plaatsvinden aan een collectief van beroepsbeoefenaren;
- Er mogen geen andere voorwaarden worden gesteld aan de sponsoring, dan het verbinden van de naam van de vergunninghouder aan de prijs;
- Een onafhankelijke jury (geen binding met vergunninghouder), die wordt benoemd door het collectief van beroepsbeoefenaren, dient te oordelen over de toekenning van de prijs/prijzen;
- De vergunninghouder mag geen invloed uitoefenen op de nominatie van kandidaten, de beoordeling van prestaties en de toekenning van de prijs door de jury;
- De prijs mag alleen worden toegekend voor prestaties die van betekenis zijn voor de uitoefening van de geneeskunde of de farmacie.

In het onderhavige geval wordt aan de voorwaarden voldaan: de sponsoring vindt plaats aan een

>> lees verder

vervolg Nieuwsbrief oktober 2014

wetenschappelijke vereniging die onafhankelijk van de vergunninghouder op basis van een deskundig juryrapport de prijzen uitreikt. Volgens de Codecommissie maakt het daarbij geen verschil of de prijs uiteindelijk wordt uitgereikt aan een individu of aan een collectief van beroepsbeoefenaren.

De randvoorwaarden die in dit advies zijn gesteld, zijn nader uitgewerkt in onderdeel b van artikel 6.1.2 van de Gedragscode, ter vaststelling of sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel. Gezien de borging van objectiviteit en onafhankelijkheid van de prijs, is daarvan geen sprake.

Advies A09.083

Een vergunninghouder was voornemens een prijs uit te reiken aan beroepsbeoefenaren in het kader van een wetenschappelijke bijeenkomst. Het betrof een geldprijs van € 1.500 voor de beste poster/abstract presentatie en een bedrag van € 300 voor alle genomineerden.

De Codecommissie overwoog dat prijs diende ter stimulering van degelijk wetenschappelijk onderzoek. Hierbij werd in overweging genomen dat de abstracts en presentaties door een onafhankelijke jury werden geselecteerd en dat de onderzoekers die meedingen niet door de vergunninghouder werden of konden worden beïnvloed om geneesmiddelen van verzoekster bij onderzoek of de presentatie betrekken. Derhalve kwam de Codecommissie tot de conclusie dat geen sprake was van gunstbetoon en is positief geadviseerd.

Dit advies is een vervolg op een niet gepubliceerd advies in 2006 A05.050). De Codecommissie is van oordeel dat de objectiviteit (deskundig juryoordeel) en onafhankelijkheid (geen invloed op genomineerden en jurysamenstelling) voldoende zijn gewaarborgd om aan te nemen dat geen sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel.

Advies A10.043

De organisator van een wetenschappelijke bijeenkomst biedt vergunninghouders de mogelijkheid wetenschappelijke prijzen die tijdens de bijeenkomst door een onafhankelijke jury worden uitgereikt, te sponsoren. Het betreft prijzen voor de beste wetenschappelijke voordracht en posterpresentatie, alsmede voor de winnaar van een wetenschappelijke quiz.

De Codecommissie acht de sponsoring van een wetenschappelijke prijs, uitgereikt door een onafhankelijke jury, toelaatbaar. Ook het prijzengeld van € 750 komt de Codecommissie niet als bovenmatig voor. De vermelding van de naam van de sponsor leidt niet tot ongewenste beïnvloeding. Bij de wetenschappelijke quiz wordt een kanttekening gemaakt of daarmee wel een verbetering van zorg of innovatie wordt nagestreefd.

In dit advies wordt vastgesteld dat de objectiviteit en onafhankelijkheid van de prijs voor de wetenschappelijke voordracht en posterpresentatie voldoende is gewaarborgd. Dat geldt niet voor de wetenschappelijke quiz.

Advies A13.015

Apotheekmedewerk(st)ers werden uitgenodigd mee te doen aan een fotowedstrijd ten behoeve van een kalender die een vergunninghouder als "corporate" reclame jaarlijks uitgeeft. Hierbij werden prijzen uitgereikt tot € 170,

waaronder een digitale fotocamera en een bon voor een cultuurweekend. In het kader van de prijs werden geen geneesmiddelen aanprezen.

De Codecommissie concludeerde dat de prijswedstrijd in relatie tot de niet-beroepsbeoefenaren toelaatbaar was, mede vanwege het feit dat geen geneesmiddelen werden aanprezen, doch het louter reclame voor het farmaceutische bedrijf zelf betrof. Richting beroepsbeoefenaren kwam de Codecommissie tot de conclusie dat de prijzen moesten worden aangemerkt als geschenk en derhalve moesten beantwoorden aan de regels voor geschenken. De fotocamera overstijgt de maximale waarde van € 50, maar ook met betrekking tot de andere prijzen kon de Codecommissie niet inzien hoe deze van betekenis konden zijn voor de uitoefening van de praktijk.

In dit advies wordt onderscheid gemaakt naar doelgroep (conform artikel 6.1.2 onderdeel a). Ten aanzien van niet-beroepsbeoefenaren komt de voorzitter tot de conclusie dat geen sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel, mede omdat geen geneesmiddelen worden aanprezen. Overigens dient hierbij te worden aangetekend dat ten tijde van het advies, artikel 6.1.3. van de Gedragscode nog niet van toepassing was (op basis waarvan de prijs qua strekking zou moeten passen binnen de geschenkenregeling, dus niet meer mag bedragen dan € 50). Ten aanzien van beroepsbeoefenaren komt de voorzitter tot de conclusie dat wel sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel en dat geen sprake is van een uitzondering op het verbod op gunstbetoon.

Advies A14.046

In het kader van een wetenschappelijke bijeenkomst georganiseerd door een vergunninghouder wordt een award uitgereikt aan verpleegkundigen (met en zonder voorschrijfbevoegdheid). De award bestaat uit een eretitel, een trofee en een waardecheque van € 5.000. De award wordt door een onafhankelijke jury toegekend aan de verpleegkundige die een bijzondere bijdrage heeft geleverd aan de optimalisering van de patiëntenzorg.

De Codecommissie beoordeelt de casus op basis van de factoren, genoemd artikel 6.1.2 van de Gedragscode.

- ten aanzien van de verpleegkundigen met voorschrijfbevoegdheid moet eerder een verkoopbevorderend doel worden aangenomen, dan ten aanzien van verpleegkundigen zonder die bevoegdheid;
- gelet op de toekenning van de award door een onafhankelijke deskundig jury, wordt voldoende geborgd dat de directe of indirecte verbetering van zorg aan patiënten centraal staat;
- de waarde van de cheque staat niet in redelijke verhouding tot de inspanningen die de verpleegkundige moet verrichten om voor de award in aanmerking te komen.

Op basis van deze afweging komt de Codecommissie tot de conclusie dat sprake is van een kennelijk verkoopbevorderend doel en wordt negatief geadviseerd.

Heeft u vragen?

Neem dan contact op met de CGR.